

dotični vodi se pa mora prirediti primerni tok, kateri ima padec od 3 po 4 palcev na 20 čevljev.

Za orodje se potrebuje: 1. Nekoliko lončenih valilnih koritcev, ki so en čevljev široki, 4 palce visoki, krog in krog luknjasti, kakor rešeto. Luknjice naj bodo tolike, da gre skozi nje pletiča igla srednje velikosti. Taka koritca se tudi iz kositarja izdelujejo.

2. Kleščice, s katerimi se izjemljejo bolna jajčka.

3. Lesen hramiček, toliko dolg, da se vanj postavijo, koliko da se komu poljubi, valilni koritci ali posamezno, ali po dva in dva. Tak hramiček mora imeti odprtino za dotok in odtok vode s tanko mrežico iz medenega drata, in pokrov za zapor. Prikladno je tudi, da se vloži v tak hramiček rešetka (rost) iz leptovja, katero plavajoča vzdržujeta dva neprodušna cilindra; na taki rešetki ostanejo korita vedno v eni in tisti višini vode. Kdor si hoče omisliti dobre valilne aparate, naj jih naroči pri trgovci gosp. Karolu Karingerji v Ljubljani, kateri tudi natančno vsacega podučijo, kako se rabijo aparati.

Oplodenje jajčkov. Ribja jajčka se umetno oplodé na ta način: Malo pred drstenjem, pri postrvah tedaj od meseca oktobra do januarija naj riborejec shrani ribe v dobrem hramičku ali pa v malem ribniku, iz katerega se lahko vsak čas vjamejo. Včasih se poskusi, če postrvi, ako se jih nekoliko pritisne na trebuhu, ne spuščajo iker ali mleka. Ako se to zgodi, napolni se skledica 1½ palca visoko z vodo, v kateri je postrv živela, vzame se ena ikrnica iz hramička ali ribnika, ter se na lahkoma po trebuhu proti repu gladi in stiska, da spusti ikre, in koj potem, najdalje v eni minuti se osmuče isto tako mlečnjak, na kar se vse s prsti prav lahko premeša in se nekoliko minut potem na miru pusti. Ako je več oseb pri tem delu, se lahko mlečnjaki in ikrnice ob enem osmučejo, če se ima mnogo rib, naj bode pripravljenih več z vodo napolnjenih skledic. En mlečnjak služi za več ikrnic, ter se čez nekoliko dni zopet lahko rabi. Koristno je, da se pred oplodenjem ikrnice in mlečnjaki ločeni v vodah hranijo.

Če so ribe nad 4 funte težke, olajša se osmučenje, ako se z jermenom 1" širokosti iz mehkega usnja napravi zanjka, s katero se opase riba pod prsno plavuto, ribja glava drži naj se kviško.

Če se mora močno pritiskati, da pridejo ikre ali mleko na dan, če se prikaže kri ali pa če se držijo jajčka še v kepah, je znamenje, da še niso zreli, v tem slučaju naj se dene riba zopet v hramiček nazaj; če se pa prikaže gnojna tekočina s praznimi jajčnimi kožicami in ovenelimi jajčki, so ikre nerabljive.

(Konec prihodnjič.)

Avstrijskih pomologov društvo obhaja dne 15. 16. in 17. novembra ob 9. uri zjutra v centralnej štaciji za ukoristenje sadja v Libenavi blizu Gradca svoje letošnje potovalno zborovanje. Vspored: 1. društvene zadeve, namreč, poročilo, denarstvo in dopolnjenje odbora; 2. ukoristenje sadja: razkazivanje centralne štacije, njenih 4 sušilnic, 3 kotlov, preše, mlinar, distilovalnega stroja, razstava sadja za trg; 3. trženje s sadjem. Društvenike nujno pozivlja, nove ude uljudno k pristopu vabi

Grof Henrik Attems, načelnik.

Hmelj velja 60—72 fl. 50 kilo. Iz Savinjske doline nam piše hmeljar, da je on zvečinoma ves hmelj prodal, ker se boji „poloma“ ali „kraha“ v hmeljskeji trgovini in potem bi sedanja ugodna cena gotovo padla. Ne pritrđimo pa tudi ne oporekamo.

Sejmi 3. novembra Maribor, Lesično, Pišce, Selnica ob Dravi, 4. novembra sv. Barbara v Halozah, 6. novembra Gradec, sv. Janž pod Arvežem, Lemberg, sv. Lenart v Slov. goricah, Radgona, Brežice, 7. novembra Gradec, 8. novembra Ponikva, 9. nov. Klek nad Radgono, 10. nov. sv. Martin pod Wurmbergom.

Dopisi.

Iz Maribora. (Učni jezik v ljudski šoli, — kateheti, — nasveti.) V katerem jeziku se naj otroci v ljudski šoli podučujejo? To vprašanje je sedaj povsod v Avstriji na dnevnem redu. Zato je treba, da so stariši in posebej krajni šolski odbori, katerim pripada pravica v tej reči govoriti in odločevati, v tem dobro podučeni. Če pomislimo, kakošni namen ima ljudska šola, tako ne bomo se dolgo obotavljali. Šola je nadaljevanje poduka in izgoje, ki ga otroci v domači hiši od svojih starišev prejmejo, mora tedaj biti poduk v ljudski šoli v maternem jeziku, sicer je nenraven in brez pravega vspeha, brez koristi za otroke. Krajni šolski sveti in stariši bodo tedaj tirjali, da se njihovi otroci podučujejo v maternem, tedaj slovenskem jeziku, tako je potrebno, pametno in postavno. Nemški jezik naj se uči kot predmet s slovenskim učnim jezikom, da se ga bodo otroci za potrebo naučili. V slovenskih šolah je tedaj treba dobro razložiti gledé nemščine, da ona ne more biti nikoli učni jezik, nego naj bo vselej kot predmet (Lehrgegenstand.) Pravico v tej zadevi imajo določevati stariši, krajni in okrajni šolski svet, in konečno deželni šolski svet vsled § 6. šolske postave dne 14. maja 1869 z ozirom na temeljne državne postave. Vsled § 51. postave dne 20. avgusta 1870 je smoter in namen jezikovnega poduka: da pravilno umejo v maternem jeziku, kar se jim priobčuje, da so sposobni, se lahko in pra-

vilno ustmeno in pismeno izraziti v tem jeziku; da si pridobijo ročnost krepko, čitati knjige in pisma, in da popolnoma umejo, kar so brali, tako gledé vsebine, kakor tudi gledé vezi posameznih delov. Pri tem se ima tudi skrbeti, da se zbuja v njih zmožnost opazovanja, bistrost presojevanja in krepkost spomina. Ako še otroci ne znajo gladko slovenski čitati, naj jih kateket podpira, ter da vselej katekizem brati, nenavadne besede jim naj tolmači. Otroci naj vedno molijo v maternem jeziku v šoli, v cerkvi in doma. Za cerkev se jim naj podajo molitveniki, da bodo lepo molili in se spodobno obnašali, ter tako s pridom božjo službo obiskovali. Dobro bi bilo postaviti dne 8. febr. 1869 gledé sestave pravic in dolžnostij krajnega in okrajnega šolskega sveta priobčiti in razložiti. Nevednost te postave je kriva, da marsikateri krajni šolski svetovaleci napačno ravnaajo, ter ničesar ne dosežejo. Kdor se postave drži, doseže, kar zahteva, kdor pa brezpostavno ravna, ima škodo in sramoto. Dobro je, ako postane duhovnik šolski nadzornik, ker ima pravico poduk nadzorovati in napačnost odpravljati. Pritožbe se slišijo, da ni delavcev na deželi, da ni službenikov itd. Vzrok temu je osemletna šola. Otrok, ki dolgo v šolo hodi, se dela odvadi, kedar iz šole stopi, se mu delati studi, ne uboga, prevzetuje in hoče biti gospod. Želeti je, da bi povsod krajni šolski sveti prosili za polajšanje šolskega obiskovanja, kakor je sedaj dovoljeno. Dobro bi bilo to zopet priobčiti, kako se naj sklep stori in prošnja vloži. Poldnevni poduk je tamkaj dober, kjer nimajo dovolj prostorne šole. Začetniki hodijo po zimi večerka v šolo, odraseni pa zjutra, po leti pa mali zjutra, odraseni večerka, če tako kaže.

L. H.

Od sv. Jurija na juž. železnici. (Ces. Rudolfovo sadjerejsko društvo.) Odbor tega društva je imel 23. okt. t. l. svojo sejo. Po presrčnem pozdravu g. ravnateljevem se na njegov predlog izreče topla zahvala gosp. Fr. Lenčeku kot načelniku in vsem drugim članom razstavninega odbora v Sevnici, kateri so s svojo požrtvovalno neutrudljivostjo vse potreščine za sadno razstavo v Sevnici tako primerno preskrbeli in jo tako izvrstno uredili, da sme naše društvo na svojo prvo razstavo po vsej pravici ponosno biti, pa tudi je. Kakor je znano, je to razstavo v Sevnici s svojim obiskovanjem počastil tudi c. kr. namestnik, g. baron Kübek iz Gradca, ter je izrekel svojo popolno zadovoljnost razstavnemu odboru in mu častital k temu uspehu. Za to društveni razstavi došlo čast, se je na predlog g. dr. Ipavica po razstavninem odboru oziroma njegovem načelniku izrekla pismena zahvala g. c. kr. namestniku, pridjalo se je pa tudi nekaj, na daleč okrog znanih, Sevnških voščenk (Wachsäpfel) 'ot

posebnost sadnih pridelkov teh krajev, na kar se je visoki gospod prav lepo zahvalil razstavnemu odboru in njegovemu načelniku gosp. Fr. Lenčeku izjavil posebno naklonjenost. Po vse hvalevrednem prizadevanji deželnega poslanca g. M. Vošnjaka v Celji, so društveni razstavi v Sevnici, pa tudi društveni blagajnici došle izdatne podpore in sicer je po njegovem prizadevanji dovolil visoki dež. zbor Štajerski 300 fl., c. kr. kmetijska družba v Gradci 50 fl., 2 srebrni, 2 bronasti svetinji in 6 častnih diplom; vis. poljedelsko ministerstvo na Dunaji 100 fl., 2 srebrni in 4 bronaste svetinje. Za te izdatne pridobitve, sklence odbor deželnemu poslancu, g. M. Vošnjaku v Celji, neutrudljivemu bori telju za napredek našega društva, se prav lepo zahvaliti. Na dobro utemeljeni predlog kmetijske podružnice v Sevnici, je c. kr. kmetijska družba v Gradci našemu sadjerejskemu društvu dovolila 150 fl. podpore, za kar odbor tudi svojo iskreno zahvalo izreka kmetijski podružnici Sevnški in posebno še njenemu načelniku g. Fr. Lenčeku. Predsednik razstavninega odbora Sevnške sadovne razstave predloži zapisnike gledé razsojevanja in prisojevanja daril ter dohodkov in stroškov, kar se pregleda in odobri, ter spravi v društveni arhiv. P. n. darovateljem daril in podpor društvu došlih se je od razstavninega odbora ali od društvenega ravnateljstva izrekla — ali se še bo — zahvala. Odbor na dalje določi, da bode v Makolah 9. novembra t. l. društveni shod, kateri se je septembra preložiti moral in se je v tej zadevi obrnil na ondošnjega društvenega poverjenika. Društveni odbornik, sadjerejec, kmet sè zlatim križcem odlikovani M. Vizjak Pečovšek bode govoril o sadjereji in kazal razna plemena sadja.

V. Jarc, tajnik.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V Budimpešti zborujejo sedaj delegacije ali zastopniki vseh dežel celega cesarstva; naših je 60, med njimi 10 Čehov, 9 Poljakov, 1 Slovenec in 1 Hrvat, torej 21 Slovanov, to kaže, da se reči v Avstriji pomikajo na pravično stran, kajti dolga leta so le nemški liberalci tam se šopirili, sedaj so ondi v neznatnej manjini. Svitli cesar je avstrijsko-vogerske delegate s prestolnim govorom počastil in izjavil, da je shod z nemškim in ruskim cesarjem potrdil upanje, da se ohrani mir in da so prijazne razmere z rusko carsko rodbino obnovljene. Te slednje besede so tem večjega političnega pomena, ker se ob enem raznaša glas, da se pismena nagodba Avstrije z Nemčijo ni podaljšala. To kaže, da je naše cesarstvo zopet dobilo proste roke in se opira na Nemčijo in Rusijo ob enem le, da se ohrani